

Azərbaycan Yazıçılar Birliyi

dəbiyyat

ƏZƏTİ

www.edebiyatqazeti.az

21 noyabr 2020-ci il.

Şənbə № 51 (5279)

1934-cü ildən çıxar

www.ayb.az

Qiyamət 40 qəpik

President İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva işğaldan azad edilmiş Füzuli və Cəbrayıl rayonlarında, o cümlədən Füzuli və Cəbrayıl şəhərlərində olublar

Bir "Uzundərə" havası çal,
Uzundərəyə nə gəlirik!..

Qulu
Ağsəs

DEOLANIN düşüncələri

Ş.15

Çezare DAVEZE

Ş.16

Ə
R
Ə
F
Ə

Mübariz Cəfəli

Salam Qədirzadənin oğlu Ruslan Qədirzadə:

Ş.16.17

Ş.18

Laura Qaravaqlia:

"İtaliyada çox insan şeir yazır,
ancaq şeir oxuyan,
nodansə, azdır..."

"VARİSLƏR"

BİR AY VƏ ...ƏBƏDİ AYRILIQ

QARAVAQLIA:

"İtaliyada çox insan şeir yazır,
ancaq şeir oxuyan,
nədənsə, azdı..."

göstərmək istədiyini əvvəlcə intuisiya aləmində görür, çünki poeziya elm və fəlsəfədən fərqli olaraq nəyisə maddi olaraq göstərmək iqtidarına malik deyildir, o, yalnız aşkarlayır, kəşf edir.

Şeirlərdəki metrik və ritmik vurğular saylardır - şeirdəki sözlər də elə saylardakı intensivliyə malik olur; məsələn, bizim böyük şairimiz Unqarettinin "M'illumino d'immenso" ("Hüdsuzluqdan gəlirom") şeirinin bu mısrası Albert Eynşteynin $E = mc^2$ məşhur formulundakı eyni gözəlliyə, lakoniklik və mənə dərinliyinə malikdir. Poeziya kimi riyaziyyat da uzun, qısa ehtimal və nəzəriyyələri ifadə etmək üçün bir çox müəmməl metaforalardan istifadə edir. Kontinuum hipotezası, dünya xətti - bunlar nə demək istədiyimlə bağlı iki nümunədir.

- İtaliya qədim poetik ənənələri olan bir ölkədir, biz bunu hamımız bilirik. Çağdaş italyanlar üçün şeir nə qədər vacib və funksionaldır?

- İtalyan poeziyası zəngin ənənələrə malikdir. Bunu bilmək üçün təkcə Dantenin adını xatırlamaq kifayətdir. Müasir dövrdə bizim çox yaxşı şairlərimiz var, ancaq təəsüf ki, bu gün İtaliyada poeziya populyar deyildir. Görünür, insanlar incəsənətin rəssamlıq, teatr, rəqs və musiqi kimi digər növlərinə üstünlük verirlər... Məsələ nədir? Poeziyanın daha çox sükuta və diqqətə ehtiyacı var, o, sözlərin mənasının lap dərinliyinə enmək istəyir, ancaq bizim cəmiyyətdə hər şey sürətlə axıb gedir.

Qoribədir: İtaliyada çox insan şeir yazır, ancaq şeir oxuyan, nədənsə, azdır...

- Yaradıcısı və rəhbəri olduğunuz Komo Poeziya Evinin, eləcə də keçirdiyiniz poeziya festivalından danışın, zəhmət olmasa... Bu mənada gələcəyə baxışınız necədir...

- Mən La Casa della Poesia di Como Assosiasiyasının əsasında 2010-cu ildə insanlara müasir italyan şairlərini tanımaq məqsədilə qoydum. Digər məqsədlər də güdürdüm. Keçən illər ərzində Assosiasiyanın mənə də daxil olmaqla bütün üzvləri bir sıra tədbirlər, şeir qiraəti günləri, poeziya və musiqi, poeziya və təsviri incəsənətlə bağlı tədbirlər keçirmişik. 2011-ci ildə mən Avropa Beynəlxalq Poeziya Festivalının ilk tədbirini təşkil etmək qərarına gəldim. O vaxtdan etibarən Festival daxilən genişlənməyə böyük bir mədəni hadisəyə çevrildi, belə ki, hər il bu tədbirə dünyanın hər yerindən bir çox şairlər qatılır. On ildə biz 150 şairi qəbul etmişik. Bizim layihəyə bir çox tələbələr də cəlb edilmiş: onlar şairlərin şeirlərini tərcümə edir,

musiqi bəstələyir, şəkillər çəkir, videolar düzəldir, şeirlərdən ilhamlanıb rəqslər düşünlür. Festivalın üç günü ərzində Universitetin Komo gölünün üstündəki gözəl yay evində, bir sıra məktəblərdə qiraətlər təşkil edirik. Biz Komo şəhərinə və gölün ətrafındakı kəndlərə gəzintilər təşkil edirik.

2018-2019-cu illərdə biz xüsusən cavanların çox böyüdüyi (və təkcə onların yox) insanlara poeziyanı hiss etməyə məqsədilə qaliblərin qatıldığı iki Beynəlxalq Poeziya Festivalı təşkil etdik. Festival təşkil etmək çox ağır iş olsa da, bir çox insanın poeziyadan necə məmnun olduğunu görmək də böyük həzzdir, çünki tədbirdə şairlər bir-birlərini görür, xüsusən gənclər beynəlxalq miqyasda tanınmış şairləri görməyi çox arzularlar.

2016-cı ildən üzü bəri mən I Quaderni del Bardo di Stefano Donno adlı nəşriyyatla çox səmərəli əməkdaşlıq əlaqələri saxlayıram. Hər il biz festivala qatılmış şairlərin mətnlərindən ibarət antologiya, cəmi zəmanədə şairlərin kitablarını da nəşr edirik. Bu il pandemiya səbəbindən festival onlayn qeydə alınmış keçirilir, ümid edirəm ki, tezliklə canlı tədbirlər keçirə biləcəyik.

- Azərbaycan ədəbiyyatı, xüsusən, şeiri ilə tanışlığınız varmı? Bu haqda danışdınız, zəhmət olmasa.

- Sizin ölkənizi qədim poeziya ənənələrinə malik olan, bir çox təsirlərin qovuşub zənginləşdirdiyi bir ölkə kimi tanıyıram. Mən 2019-cu ildə yubileyi təntənə ilə qeyd edilən böyük İmadəddin Nəsimini tanıyıram. Onun kosmik nəfəsli müəmməl şeirləri var, bu şeirlər italyan dilinə tərcümə edilmiş və mən Xəyyam, Rumi kimi digər böyük farsdilli şairlərin əks-sədalərini də eşitməmişəm. Bunu ümumişorq kontekstində deyirəm. Sizin sayonizdə mən bir çox azərbaycanlı qadın şairlərin, xüsusən də Nurəngiz Günün şeirlərini oxudum, onlardan bəzisini çevirdim. Bu, Nurəngiz Günün şeirlərindəki sevgi mətni boyu bütün mənə çalarları ilə şəxslənir, o, enerji və sevinc bəxş edir, onun mısralarına sirayət edib onları canlandırır: bu, başa düşmək və başa düşülmək istəyidir, bu öz ölkəsinə vətəndaşlıqdır və öz mədəni irsini qorumaq instinktidir, bu, dünyada hər şeyin yaxşı olacağına ümidir, müharibələrin, yoxsulluğun və ədalətsizliyin məğlub edildiyi məkanlardır. Əlbəttə, gələcəkdə mövzu və üslubi rəngarəngliyi ilə seçilən Azərbaycan ədəbiyyatı haqqında təsəvvürlərimi genişləndirməyə çalışacam.

Söhbətəşdi: **Səlim BABULLAOĞLU**
Tərcümə: **Cavanşir YUSİFLİ**

Cavida MƏMMƏDOVA

filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu

Ali Baş Komandanım

Verdin döyüş əmrini, yer oynadı yerindən,

Düşmən təşvişə düşdü od saçan qəzəbindən,

Ordumuz qüvvət aldı Sənin qətiyyəyindən,

Qələbəyə, zəfərə, uğura yol açanım,

Ali Baş Komandanım!

Allahın nəzərləri üzərinə enibdir,

Səndə qədim türklərin ruhu tələnləndir,

Millətimin dilində adı əzizləndir,

Dünyaya tarix dərsin yenidən oxudanı,

Ali Baş Komandanım!

Ulu Öndər məktəbin ləyaqətlə keçmişən,

Bu dünyada ən ağır, ən çətin yol seçmişən,

Bu şərəfli yolda Sən Qurana and içmişən.

Quran olsun köməyin, anda sadıq qalanım,

Ali Baş Komandanım!

Bu yol Heydər yoludur, ona bayraqdar oldun,

Həm oğul, həm vətəndaş, həm də Komandan oldun,

Qələbəyə, zəfərə bu əsrə imza qoydun.

Dünyanın tarixində yeni səhifə açanı,

Ali Baş Komandanım!

Qoca türkən oğlusan, göyə ucalmış başın,

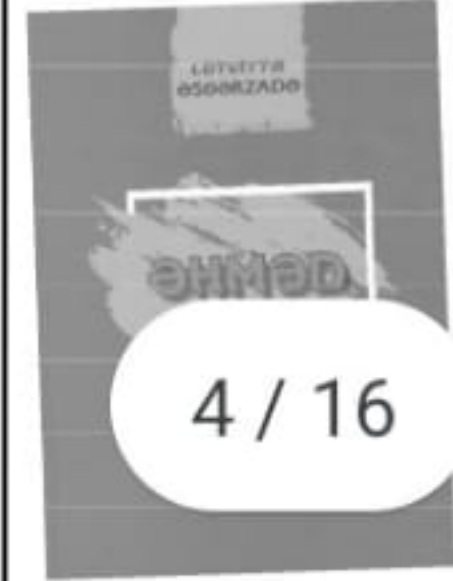
Bu millətin adıyla daim yaşasın adın,

Yurduma göz dikənin dünya duysun fəryadın!

Ey yurdumun İlhamı, mənim şərəfim, şanı,

Ali Baş Komandanım!

Lütviyyə Əsgərzadənin "Əhməd Triniç" kitabı nəşr olunub

4 / 16

Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun Yeni dövr Azərbaycan ədəbiyyatı şöbəsinin baş elmi işçisi, filologiya elmləri doktoru Lütviyyə Əsgərzadənin "Əhməd Triniç" kitabı "Elm və təhsil" nəşriyyatında çap olunub.

Kitabın redaktoru və "Əhməd Triniç" elmi tədqimatı adlı "Ön söz"ün müəllifi filologiya elmləri doktoru, professor Cəlal Qasımov, rəyçisi filologiya elmləri doktoru, professor İslam Qəriblidir.

Kitabın "XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanda ictimai mühit, mətbuat və ədəbiyyat", "Əhməd Bədi Rəcəb oğlu Triniç", "Əhməd Bədi Triniç ədəbi-bədii mənbələrdə", "Xatirələr, həqiqətlər, ehtimallar" fəsilələrində sənətkar haqqında ətraflı məlumat verilib. Yeni nəşr Əhməd Triniçin (1893-1937) tərcümeyi-halı, çoxcəhətli fəaliyyəti, ədəbi mövqeyi haqqında real məlumatları sonodli-tarixi materialları əsasında oxuculara çatdırmağa xidmət edir.

Fuad Cəfərli müharibə uşaqlarına kitab həsr etdi

Prezident təqaüdəçisi, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin Gənclər Şurasının üzvü Fuad Cəfərli "33 şeir" adlı yeni kitabı işıq üzünə görüb.

"Ədəbiyyat qəzeti" xəbər verir ki, kitabda müəllifin son illərdə qələmə aldığı poetik nümunələr toplanıb.

Uşaqlığı müharibə dövrünə düşənlərə həsr olunan şeirlər kitabı 72 səhifəlidir. "33 şeir" "Biz klub" lahijəsinin dostları ilə işıq üzünə görüb.

Kitabda müharibələrin uşaq yadlığında sarsılmaz izlər buraxdığı mürokkəb poetik lövhələrdə öz əksini tapıb.

Kitabın redaktoru Tural Turan, məsləhətçisi isə Emil Rəsimoğludur.

Qeyd edək ki, "33 şeir" müəllifin ikinci şeirlər kitabıdır. Fuad Cəfərli ümumilikdə üç bədii kitabın müəllifidir.

LAURA QARAVAQLIA

Laura Qaravaqlia 1956-cı ildə Milanda anadan olub. Komoda yaşayır. Şair, jurnalist, Komo Poeziya Evinin qurucusu və rəhbəri, "Şeirsal Avropa" / "Europa in Versi" Beynəlxalq Poeziya Festivalının direktorudur. Uzun müddət "Il Giornale", "Il Corriere di Como", "L'Ordine" qəzetlərinin mədəniyyət əlavələri və şöbələri ilə əməkdaşlıq edib. "Həyat fraqmentləri", "Kəpənəklər və daşlar", "Qəz ləpəsinin simmetriyası", "Yuxarı axınlar", "Əyşələrin diriliyi", "Saylar və ulduzlar" adlı şeir kitablarının müəllifidir. Türk, yapon, rumin, alban, serb, macar, Ukrayna və b. dillərdə kitabları nəşr edilib. Bütövlükdə əsərləri onlarca dila çevrilib, nüfuzlu jurnal və ədəbiyyat saytlarında yer alıb. Mario Luzi, Antonio Fogazzaro ədəbi ödüllərinə, habelə 2017-ci ildə üzvü olduğu Avropa Elm, Sənət və Ədəbiyyat Akademiyasının mükafatına layiq görülüb. İtaliya və İtaliya-İsveçrə PEN təşkilatlarının, Dünya Şeir Hərəkatının üzvüdür. Nurəngiz Gün Beynəlxalq Ədəbiyyat Ödülünə layiq görülüb (2020).

Laura Qaravaqlianın milliyətindən asılı olmayaraq bütün insanlığa, onun problemlərinə qarşı həssas olan poeziyası, eyni zamanda vərdiş etdiyimiz gündəlik hadisələrə elmi yanaşma ilə fərqlidir, orijinaldır.

Laura Qaravaqlia ilə Salim Babullaoglanın məxsusi qəzetimiz üçün edilən söhbətini, həmçinin, şairənin şeirlərini diqqətinizə çatdırırıq.

Asperger sindromu

Açıb-daşan ağrıların izini, dağılmış həyatın höyücanlarını, həyatın səs-küyünü anlama bilməyən. Əzoldən bu namolun xoş məsələlərə, rəmzlərə və rəqəmlərə, nizamlı ardıcılığa düşmən kəsilibdir.

Qocanın tələskənliyi

Gecikmə də həyatı səhmənə salmalıyam, hər şeyi nizamlayıb sızanı gözləməliyəm. İndi vordişlər hobsxanaya bonzoyır:

Çağdaş italyan şeiri

mohulluqdan, havanın dəyişikliyinə qoruyur.

Yay

Bolko ötən yay, bolko da inşilkiydi. Amma görüntü eyniydi: məhkumlar bellorino qədrə suyun içində, hind qozu satıcısı, qəzetin üstündə yağ lokosu. Bircə arxa plan dəyişir.

Koimbranın kitabxanası

İki yüz min kitab qızıl madeyra rəflərində. Gecələrin bayquş bəcəkləri yox edərək milyonlarla sözü taxtaqurdlardan qoruyur. Biliklərin qoxusu köhnəlib, sükutu isə ölü şeylərə çöküb.

Zaman oxu pozulacaq, itəcək. Əgər bir mənası varsa sən də yoxluq olacaqsan. Zaman özü belə bitəcək açıqlanmamış düsturlar kimi. Səhərin közoron ulduzu hələ ki günlərdən macorasını oğurlayır.

Kvant mexanikası

Bəzi hadisələr, niyəsi bilinməsə də eləcə baş verir. Nüvə kimyası belə, izah edə bilmir bizi bir-birimizə bağlayan ayrılığın altı dərəcəsinə.

Fəzaların musiqisi (Pifaqor)

Ahəngdar sızanın siri çəkicə çarpıldıq su ilə dolu qabdadır. Notlar və rəqəmlər arasında işığa qorq olmuş yol vardır. Düstur və səs, kosmosun ardıcılığı: gözəlliyin misli ölçüsü.

Evrika (Arximed)

Bütün önyarıqlara rəğmən sız gerçəyi sevdiniz, bədənin cazibədar qüsurlarını. Hər bir ayri düz ola bilər, kubun mükəmməliyində bütün kitablar vardır. Əzeli qanunları bilirdiniz, böyükdə və kiçikdə sonsuz aradınız. Cəhalətin qılıncağı pislik, qumlarında çökülmüş dairələr üzərində həyata son qoyur.

Fibonaççi ədədləri (Fibonaççi adıyla anılan Leonardo Pisano)

Şorq və Qorb arasındakı körpü ədədlər üzərində qurulub. Ərəb tacirlərinin böyüklüyünü anladınız. Dühəniz II Fridrixin sarayında oyan-əqrəfi çətdirdi. O işarələrin mücərrəd mükəmməliyi, gizli füsunkar irsiliyi həmişədir, həmişə sızdan sonra Paçolinin söylədiyi şahinin sifli uçuşundadır - hər şey ilahi ölçü-biçidədir.

Rəqəmlər və göy cisimləri (Karl Fridrix Hauss)

Atanız sulara hökm edirdi, fəvvarələr və borularlaydı işi. Sizin üçün isə yazı taxtası sənə idi, parlaq göy cisimləridi rəqəmlər. Müəlliminiz Bütner ağılınızda yalnız kainatın olduğunu vaxtında anlamışdı.

Qrup nəzəriyyəsi (Evaris Qalua)

Siz rəqəmlərin Rembosusunuz, amma dahinin çiləngliyi adanın axınına tez çıxır və ağılsız qaydaları sevməz. Ətraf həyatla bağlarınızı qopardınız, Sent Pelaje qazamatında belə ağılınız bülür bir nördivan kimi qrup nəzəriyyəsinə qədrə yüksəldi. İyirmi yaş keçdiniz və fərqli bir eşq, poladın işirəki ilə cinayət sizi işıqdan ayırdı.

Mütləq sonsuzluq (Georq Kantor)

Göy yüksələn çarpaz bir nördivan vardı, ağıl addımlayırtdı onunla. Hər rəqəm bir addımda sonsuza doğru. Amma vaxtın gücündən kənarda Ruh mütləq olana axtarırdı. Morkozin xaricində, ortabəhərdən o yanda, ağılın boyaz hobsxanasında tale işarələndi bilməyənlər tərəfindən.

Alan Türinq

Böyük sənə ağıl ideyasını irəli sürdünüz - pis bir vərdiş kimi, çəkinərək. Yaşadığınız fərqlilik içində qapandınız - rəqəmlərin və işarələrin sənəmə altında. Əxlaqı iyronə təbəssümə döndörən nağılların şəri ilə qarşılaşdınız.

Tərcümələr Salim Babullaoglanındır

Laura

- Laura xanım, necə oldu şeir yazmağa başladınız?

- Mən uşaq olanda nonom seçmə italyan şairlərinin şeirlərini oxuyurdum, məsələn, Uqo Foskolo, Cakomo Leopardi, Cozue Karduççi, Covanni Paskoli, Cüzeppe Unqarettinin şeirlərini... Onların misralarının sənə həmişə həfızədə həkk olunur və mən özümü xoşbəxt hiss edirdim. Məktəbə gedəndə, yazmağı öyrəndə yadda saxladığım misraları vərəqlərə köçürürdüm və bu mənim üçün çox təbii idi, çünki onların qafiyə və ritmləri belə beynimdəydi. Nəhayət, yeddi yaşında sado şeirlər yazmağa başladım.

- Şeir siza görə ilk başlanğıcda nə idi? İndi nədir? Aradakı məsafədə dəyişiklik cəhdirmisiz?

- Gənə çağlarımda poeziya mənim üçün qəlbimin içindəkilər və hissiyatımı ifadə etməyin ən yaxşı yolu idi, belə ki, bu yolla gəlib kimliyimi anlamaq üçün içimin dərinliklərinə enə bilirdim, belə başqa insanları da anlamaq asan olur. Utancaq, özünü az güvənən bir qız idim. Şeir yazanda özümü təhlükəsizlikdə hiss edirdim. Poeziya "qəlb müalicəsinin" bir növüdü. İllər ötdükə mənim poeziya anlayışım da dəyişdi, çünki mən də həmişə kimi dəyişdim. Bilirəm ki, poeziya həyatımızdakı hər şey - hissiyatımız, siyasət, ekologiya və iqtisadiyyatdakı istənilən məsələni danışa bilər. Hazırda poeziya mənim nəzərimdə biliyin bir formasıdır və belə olduğu üçün də təfəkkürdən ayrı deyildir.

Həssaslığı sayəsində şairin mayasında "böyüdücü şüşə" xassəsi var və bu isə ona şeylərin dərinliyini görməyə, nəsələrin mahiyyətini açmağa imkan verir.

- Kitabdan kitab poetik platformanız necə evolyusiyaya etdi?

- Şeirlərimi yalnız on illik yaşdan sonra çap etməyə başladım. Əvvəllər özümü çapa hazır hesab etmirdim. Həç zaman çap etmədiyim çox sayda şeir doqtorlarımdır, bunları həç zaman çap etməyəcəm. Düşünürəm və inanıram ki, şeirləri çap etmək oxucu qarşısında böyük məsuliyyətdir. Poeziya (və ümumilikdə ədəbiyyat) bizim şüurumuzu yavaş-yavaş təsir edə bilər, eləcə cəmiyyəti də çox uzun müddətə dəyişdirə bilər. Əvvəlki sualın cavabında söylədiyim kimi, poeziya mənim üçün biliyin bir formasıdır. Bu səbəblə mən "Kəpənəklər və daşlar" adlı ikinci kitabımda bir az da dərinləşdirdim və beləliklə, bu cəhəti tutaraq getməyə davam etdim. Şairin həssaslığı böyüdücü şüşədir, dedim artıq. Həssaslığı sayəsində şairdə "böyüdücü şüşə" xassəsi var ki, dedim artıq. Bu nəzər nöqtəsindən baxdıqda inanıram ki, elm adamı (fizik, riyaziyyatçı) və şair mədəniyyət, bilik sahəsində eyni işi görürlər və onları çox vacib təllər bağlayır.

- Riyaziyyata rəqəmlərin poeziyası deyirlər... Rəqəmlər və sözlərin əlaqəsi necədir?

- Şairlərin və alimlərin həmişə ortaq cəhətlərə malik olduqlarını söyləmədən qabaq icazə verin izah edim: hər şeydən öncə onlar insanlığın daim düşünüb baş sındırıldığı bir sıra əsas suallara cavab tapmağa çalışırlar: təbiətin, dünyanın dərək edilməsi, biz hardan gəlmişik və hara gedəcəyik kimi suallar. Yaradıcılıq alimlərin, riyaziyyatçı, fizik və şairlərin bölüşdükləri başqa bir ortaq məsələdir. Yaradıcılıq intuisiya və fantaziya: alimlər vaxtaşın olaraq göstərmək istədiklərini intuisiya ilə bulurlar, şair də eyni yolla noyi

Dear Laura how did you start writing poetry?

When I was a child, my grandmother read me poems of important Italian poets, such as Ugo Foscolo, Giacomo Leopardi, Giosuè Carducci, Giovanni Pascoli, Giuseppe Ungaretti....the sound of their verses always went through my head and I was enchanted by them. When I went to school and I learned to write, it was natural for me to write remembering those verses, the rhyme and rhythm of those poems. So I start write simple poems at the age of seven.

What was the poems for you in the beginning? And what is now? Is there a lot of change seen by you from the distance of time?

When I was young poetry was for me the best way to express my soul, my feelings, to go deep inside myself to try to understand my personality and therefore to understand other people. I was an insecure, shy girl. Reading and writing poetry I felt safe. Poetry was a sort of "cure of my soul". As the year go by, this idea of poetry changed, because I changed as all of us do. I know poetry can speak about everything of our life, feelings, politic, ecology, etc. Now poetry is for me a form of knowledge, thus inseparable from reason.

The poet, thanks to his own sensibility, has a sort of magnifying glass that allows him to see "the golden heart" of things, to discover the essence of reality.

How has your poetry platform evolved from book to books?

I started to publish my poetry only at the age of fifty- three. I never felt ready to publish before. I have a lot of copybooks full of poems never published and which I never will publish. I believe to publish our own poems is a great responsibility towards the readers. Poetry (but literature in general) can slowly influence our consciences and in the long term can change the society. As I wrote in the previous answer, poetry is for me a form of knowledge. I start to deepen this field in my second book "Farfalle e Pietre" and so I have been pursuing that. The poet, thanks to his own sensibility, has a sort of magnifying glass that allows him to see "the golden heart" of things, to discover the essence of reality. From this point of view, I believe that the scientist (physicist, mathematician) and the poet, both operate in areas of culture and knowledge, importantly linked together.

Mathematics is called the poetry of numbers how do the numbers and words relate?

Let me explain before what poets and scientist have in common: first of all, they attempt to deliver the answers to various essential questions that the mankind has always been arguing about: the comprehension of nature, the universe, where we come from and where we are expected to continue going. Creativity is another aspect that scientists, mathematicians, physicists, and poets share together. Creativity is intuition, imagination: the scientists often has the intuition about what he aims to demonstrate; in the same way, the poet has the intuition of what he aims to show, since poetry cannot demonstrate anything, differently than philosophy and science, but rather "reveal".

Metric and rhythmic accents in poems are numbers, poetry words has the same strong, the same intensiveness of numbers; a verse of a poem, for example "M'illumino d'immenso" ("I am enlightened by immensity") a one-line poem of our great poet Giuseppe Ungaretti has the same beauty, shortness, the same deepness of meanings of the world famous Albert Einstein's formula $E = mc^2$. Mathematic, as poetry does, uses a lot of wonderful metaphors to express long and complex proof demonstrations and theories. Continuum hypothesis (Potenza del continuo), world line (linea di universo) are only two example of what I mean.

We know that Italy is a country with the oldest poetic traditions. How important and functional is poetry for contemporary Italians?

Italy has a very long tradition in poetry. It enough to mention Dante to understand this. Nowadays we have many good poets, but unfortunately poetry in Italy is not so popular. It seem people prefer some other kinds of art, as painting, theatre, dance, music...The problem is poetry needs silence and attention, needs to go deep inside the meaning of words and in our society everything flows quickly. It is strange: in Italy many people write poems, but few of them read poetry...

Please tell us about the activities of the Como Poetry House, of which you are creator and leader, as well as the poetry festival you hold...how do you see the future in this sense.

I founded La Casa della Poesia di Como in 2010 with the aim to let people know contemporary Italian poets but not only this. In the past years, me and other members of the association have organized many events, reading of poetry, poetry and music, workshop of poetry, poetry and figurative arts... in 2011 I thought to organize the first edition of International Poetry Festival Europa in versi. Since than the Festival has grown to became a large cultural events that every year involve

many poets from all over the world. We host about 150 poet in ten years! Many students are involved in our project: they translated the poems of poets, they create music, drawings, paintings, videos, dances taking inspiration from the verses. During the three days of Festival we organize readings on beautiful villas on the Lake of Como, at University, in the schools...We organize a visit of the city of Como and of beautiful villages of the lake.

In 2018 and 2019 we organized two International Poetry Slam with the champions of this new way to make people know poetry, which is appreciate especially by young people (but not only).

It is an hard work to organize Festival, but it is also a great satisfaction to see many people enjoy poetry, poets knowing each others, the young people enthusiastic to meet international poets. Since 2016 I also have a very good collaboration with the publishing house I Quaderni del Bardo di Stefano Donno. We publish every years the anthology of poets who take part in the Festival and also some books of the poets. This year the Festival was on line because of pandemia, but we hope to organize it as before in future.

You are one of the first poet to receive the Nurengiz Gun International Poetry Award...Did you get acquainted with Azerbaijani literature, especially poetry? Are you familiar with examples of literature now? Please talk about it.

I know your Country has a very old tradition in poetry and many interesting influences enriched it. I know the great poet Imadaddim Nasimi, celebrated in your Country in 2019. His wonderful poems, which have a cosmic breath, are translated in Italian and I can heard some echoes of other great Persian poets such as **Khayyam, Rumi, Nizami**. I had the pleasure, thank to my friend, the poet Salim Baboullaoglu, to know the poems of Nurengiz Gun, and I translated some poems of her from English. This is a short abstract from my essay about Nurengiz Gun's poetry

“Love, in the poems of Nurengiz Gun, is declined in all its shades of meaning, it gives energy and vigor, animates her verses: it is a desire to understand and be understood, it is affection for one's country and defense of its national and cultural identity and, it is hope for a better world, where wars, poverty and injustice were defeated forever. Some poems in fact have a marked civil value and are always animated by the warm breath of existence, which totally involve the reader”.

I would like in future to widen my knowledge about the Azerbaijan literature, so rich in subjects and style of writing.

Laura Garavaglia

Cara Laura come hai iniziato a scrivere poesie?

Quando ero bambina, mia nonna mi leggeva poesie di importanti poeti italiani, come Ugo Foscolo, Giacomo Leopardi, Giosuè Carducci, Giovanni Pascoli, Giuseppe Ungaretti.... Il suono dei loro versi mi rimaneva impresso nella mente e ne ero incantata. Quando andai a scuola e ho imparato a scrivere, è stato naturale per me scrivere ricordando quei versi, la rima e il ritmo di quelle poesie. Quindi iniziai a scrivere semplici poesie all'età di sette anni.

Che cosa era la poesia per te all'inizio? E adesso cos'è? Vedi molti cambiamenti a distanza di tempo?

Quando ero giovane la poesia era per me il modo migliore per esprimere la mia anima, i miei sentimenti, per scavare in fondo a me stessa per cercare di capire la mia personalità e quindi per capire le altre persone. Ero una ragazza insicura e timida. Leggendo e scrivendo poesie mi sentivo al sicuro. La poesia era una sorta di "cura della mia anima". Con il passare degli anni, questa idea di poesia è cambiata, perché sono cambiata come cambiamo tutti noi. So che la poesia può parlare di tutto ciò che riguarda la nostra vita, i sentimenti, la politica, l'ecologia, ecc. Ora la poesia è per me una forma di conoscenza, quindi inseparabile dalla ragione.

Il poeta, grazie alla propria sensibilità, dispone di una sorta di lente d'ingrandimento che gli permette di vedere "il cuore d'oro" delle cose, scoprire l'essenza della realtà.

Come si è evoluta la tua poesia da un libro all'altro?

Ho iniziato a pubblicare le mie poesie solo all'età di cinquantatré anni. Non mi sono mai sentita pronta a pubblicare prima. Ho molti quaderni pieni di poesie mai pubblicate e che non

pubblicherò mai. Credo che pubblicare le poesie sia per un poeta una grande responsabilità nei confronti dei lettori. La poesia (ma la letteratura in generale) può influenzare lentamente le nostre coscienze e, a lungo termine, può cambiare la società. Come ho scritto nella risposta precedente, la poesia è per me una forma di conoscenza. Ho iniziato ad approfondire questo campo nel mio secondo libro "Farfalle e Pietre" e così sto perseguendo su questa strada. Il poeta, grazie alla propria sensibilità, ha una sorta di lente d'ingrandimento che gli permette di vedere "il cuore d'oro" delle cose, di scoprire l'essenza della realtà. Da questo punto di vista, credo che lo scienziato (fisico, matematico) e il poeta, operino entrambi in ambiti della cultura e della conoscenza, che sono legati in modo significativo.

La matematica è chiamata la poesia dei numeri come si relazionano i numeri e le parole?

Lasciatemi spiegare prima cosa hanno in comune poeti e scienziati: prima di tutto, cercano di fornire le risposte a varie domande essenziali su cui l'umanità ha sempre discusso: la comprensione della natura, dell'universo, da dove veniamo e da dove siamo destinati a finire. La creatività è un altro aspetto che scienziati, matematici, fisici e poeti condividono insieme. La creatività è intuizione, immaginazione: lo scienziato spesso ha l'intuizione di ciò che intende dimostrare; allo stesso modo, il poeta ha l'intuizione di ciò che intende mostrare, poiché la poesia non può dimostrare nulla, diversamente dalla filosofia e dalla scienza, ma piuttosto "rivelare".

Gli accenti metrici e ritmici nelle poesie sono numeri, le parole della poesia hanno la stessa forza, la stessa intensità dei numeri; un verso di una poesia, ad esempio "M'illumino d'immenso", una poesia di un verso del nostro grande poeta Giuseppe Ungaretti ha la stessa bellezza, brevità, stessa profondità di significati del mondo la famosa formula di Albert Einstein $E = mc^2$. La matematica, come fa la poesia, usa molte metafore meravigliose per esprimere dimostrazioni e teorie lunghe e complesse. Potenza del continuo, linea di universo sono solo due esempi di ciò che intendo.

Sappiamo che l'Italia è un paese con antiche tradizioni poetiche. Quanto è importante e funzionale oggi la poesia per gli italiani?

L'Italia ha una tradizione molto lunga per quanto riguarda la poesia. Basta citare Dante per capirlo. Al giorno d'oggi abbiamo molti bravi poeti, ma purtroppo la poesia in Italia non è così popolare. Sembra che le persone preferiscano altri tipi di arte, come la pittura, il teatro, la danza, la musica... Il problema è che la poesia ha bisogno di silenzio e attenzione, ha bisogno di scavare in fondo al significato delle parole mentre nella nostra società tutto scorre velocemente.

È strano: in Italia molte persone scrivono poesie, ma pochi le leggono...

Parlaci delle attività della Casa della Poesia di Como, di cui sei ideatrice e presidente, e parlaci anche del festival di poesia che organizzi... come vedi il futuro di queste organizzazioni?

Ho fondato La Casa della Poesia di Como nel 2010 con l'obiettivo di far conoscere i poeti italiani contemporanei, ma non solo. Negli anni passati io e altri membri dell'associazione abbiamo organizzato molti eventi, reading di poesia, poesia e musica, laboratorio di poesia, poesia e arti figurative... nel 2011 ho pensato di organizzare la prima edizione del Festival Internazionale di Poesia Europa in versi. Da allora il Festival è cresciuto fino a diventare un grande evento culturale che ogni anno coinvolge moltissimi poeti da tutto il mondo. Abbiamo ospitato circa 150 poeti in dieci anni! Molti studenti sono coinvolti nel nostro progetto: traducono le poesie dei poeti, creano musica, disegni, dipinti, video, danze ispirandosi ai versi. Durante i tre giorni del Festival si organizzano letture su bellissime ville sul Lago di Como, all'Università, nelle scuole... Organizziamo una visita della città di Como e dei suggestivi paesi del lago.

Nel 2018 e nel 2019 abbiamo organizzato due International Poetry Slam con i campioni di questo nuovo modo di far conoscere la poesia, apprezzata soprattutto dai giovani (ma non solo). È un duro lavoro organizzare il Festival, ma è anche una grande soddisfazione vedere tante persone godere della poesia, poeti che si conoscono, giovani entusiasti di incontrare poeti internazionali. Dal 2016 ho anche un'ottima collaborazione con la casa editrice I Quaderni del Bardo di Stefano Donno. Pubblichiamo ogni anno l'antologia dei poeti che prendono parte al Festival e anche alcuni libri dei poeti. Quest'anno il Festival è stato organizzato on line per la pandemia, ma speriamo di organizzarlo come prima in futuro.

**Sei uno dei primi poeti a ricevere il Nurengiz Gun International Poetry Award ...
Conoscevi la letteratura azera, in particolare la poesia?**

So che il vostro Paese ha una tradizione molto antica che riguarda la poesia e molte influenze interessanti l'hanno arricchita. Conosco il grande poeta Imadaddim Nasimi, celebrato nel vostro Paese nel 2019. Le sue meravigliose poesie, che hanno un respiro cosmico, sono tradotte in italiano e posso sentire gli echi di altri grandi poeti persiani come Khayyam, Rumi, Nizami. Ho avuto il piacere, grazie al mio amico, il poeta Salim Baboullaglu, di leggere le poesie di Nurengiz Gun, e ne ho tradotto alcune dall'inglese. Questo è un breve riassunto del mio saggio sulla poesia di Nurengiz Gun:

“L'amore, nelle poesie di Nurengiz Gun, si declina in tutte le sue sfumature di significato, dona energia e vigore, anima i suoi versi: è desiderio di capire ed essere capiti, è affetto per il proprio paese e difesa della propria identità nazionale e culturale, è speranza di un mondo migliore, dove guerre, povertà e ingiustizia siano sconfitte per sempre. Alcune poesie infatti hanno una spiccata valenza civile e sono sempre animate dal caldo respiro dell'esistenza, che coinvolge totalmente il lettore”.

In futuro vorrei ampliare le mie conoscenze sulla letteratura azera, così ricca di temi e stili diversi.